

Avoimuutta kaivoshankkeeseen – ehkä yhteispaneeli ruotsalaisten kanssa?

Europarlamentaarikko Heidi Hautala on tehnyt Euroopan komissiolle kysymyksen Hannukaisen kaivoshankkeesta. Hän kaipaa avointa julkista keskustelua aiheesta. Kaivoksen ympäristöluvan käsittely jatkuu yhä aluehallintovirastossa.

Yllästunturin laki kylpee hehkuvan auringon valossa. Puuton huippu erottuu hyvin, vaikka matkaa sinne on linnuntietä viitisenkymmentä kilometriä. Väliin mahtuu runsaasti metsää, pari jokea, muutama kylä, entinen kaivosalue sekä toiminnassa olevan Kaunisvaaran kaivoksen sivukivikasvoja.

Tuohon väliin puuhataan jälleen uutta kaivosta, lumikasan päälle kiivenneet europarlamentaarikko **Heidi Hautala** (vhr.), kemianteollisuuden asiantuntija **Leif Ramm-Schmidt** ja ympäristöasioihin erikoistunut asianajaja **Sakari Niemelä** katsovat. Kolmikko on tullut Ruotsin puolelle Kaunisvaaraan osana Kolarin-vierailuaan. Varsinainen syy reissulle on kuitenkin tutustuminen Hannukaisen kaivoshankkeeseen.

Ramm-Schmidt ja Niemelä tuntevat Hannukaisen tilanteen hyvin, ovat vuosien varrella lausuneetkin asiasta monen monta kertaa. Hautala sen sijaan on ensimmäistä kertaa tutustumassa Hannukaisen alueeseen. Aiheeseen hän on silti perehtynyt tarkasti ja jättänyt vastikään Euroopan komissiolle kirjallisen kysymyksen kaivosalueen YVA-menettelyn oikeellisuudesta. Komission

on määrä ottaa kantaa, rikottiinko lakia, kun hankkeelle myönnettiin kaivoslain mukainen lupa, vaikka ympäristövaikutusten arviointi on puutteellinen. Maltetaan kuitenkin hetki EU-asioiden kanssa ja viivytään vielä tovi Tornion-Muonionjoen liepeillä.

Huoli luonnosta

Juuri Tornion-Muonionjokeen liittyy moni huoli Hannukainen Miningin ajamassa kaivoshankkeessa. Miten käy lohikannan, jos uudesta kaivoksesta vesistöön lurahtaa vaarallisia pitoisuuksia myrkyllisiä kemikaaleja? Miten käy silloin alueen asukkaiden ja mökkiläisten, entä Kolarin kunnan tärkeimmän elinkeinon eli matkailun? Kuinka paljon myrkyjä rajajoki kestää, vastaanottaahan se jo purkuvesiä Ruotsista Kaunisvaaran kaivoksesta?

Vuosikausia jatkuneesta kiistanaiheesta keskustellaan jälleen laskiaistiistaina Äkäslompolossa. Koolla on Hautalan, Ramm-Schmidtin ja Niemelän lisäksi kaivosta vastustavia lähialueiden asukkaita. Suomen poliittisesti vihreimmässä kylässä – ainakin jos viime kevään eduskuntavaaleihin on uskominen –

huoli luontoarvojen vaarantumisesta on suuri. Lohen ja uhanalaisen meritaimenen kohtalon lisäksi mietityttävät muuan muassa pöly- ja meluhaitat, kaivoksen vaikutukset porotaloudelle sekä uhka Äkäsjoen virtaamalle.

Heti alkuun käy ilmi, että kaivoksen ympäristölupahakemuksen käsittely pitkittyy entisestään.

– Tänäpäin kuulun, että hakemuksen lisäselvitysten aikataulusta ei ole vielä tarkempaa tietoa, asianajaja Niemelä kertoo.

Niemelä korostaa, että lainsäädäntö vaatii vaikutusten kattavaa ja luotettavaa selvittämistä.

– Kun asiassa on otettava huomioon myös EU:n ympäristölainsäädännön vaatimukset, varovaisuusperiaatteen eli ennalta varautumisen periaatteen merkitys korostuu.

Kaivoksen ympäristölupahakemusta on käsitelty Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa eli avissa nelisen vuotta. Hakemusta on täydennetty ja hanke suunnitelmia täsmennetty useaan otteeseen. Myös ely-keskukselta on tarvittu uusia lausuntoja. Nyt odotettiin, että viimeisimmät kaivosyhtiön lisäselvityk-

set tulisivat helmikuun lopussa.

– Loppuuko tämä koskaan? Löysässä hirressä ollaan, kuuluu yleisöstä.

Europarlamentaarikko Hautala nyökkää myötätuntoisena.

– Kunnioitan teitä, että olette lähteneet tähän, kun vastavoimana on taho, jolla on valtavasti resursseja, hän sanoo.

Kirjallinen kysymys komissiolle

Hautalan kiinnostus Hannukaisen kaivoshankkeeseen heräsi toden teolla viime keväänä. Hän ihmetteli ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA) ja kaivoksen koerikastusraportin salaamista.

– Ympäristöä koskevat tiedot eivät voi olla salaisia. Tämän on vahvistanut Euroopan unionin yleinen tuomioistuin, jossa itsekin olen voittanut Euroopan elintarvikeviraston EFSA:n tässä kysymyksessä. YVA-menettely puolestaan on outo, kun hanke sai Tukesilta kaivoslain mukaisen luvan, vaikka ely-keskus katsoi ympäristöselvitykset puutteelliseksi. Erityisesti kaivosten yhteisvaikutukset Tornion-Muonionjokeen tulisi olla selvillä.

Ely-keskuksen mukaan puutteellisuudet voidaan korjata täydennyksillä YVAN jälkeisissä lupamenettelyissä. Asian osalliset eivät kuitenkaan voineet esittää mielipiteitä ennen puoltavaa lausuntoa, sillä tietoa ei ollut saatavilla.

Hautala kyseenalaistaa menettelyn.

– Miten tässä voidaan oikaista mutkia näin? Miten osallistumisoikeutta voi toteuttaa, jos tiedot eivät ole ajoissa selvillä? Eihän siinä ole mitään järkeä! hän sanoo.

”YVA-direktiivin mukaan osallisille on annettava ajoissa ja tehokkaalla tavalla mahdollisuus osallistua ympäristöä koskeviin päätöksentekomenettelyihin

ja esittää toimivaltaiselle viranomaiselle mielipiteensä ennen kuin lupahakemuksesta päätetään vaihtoehtojen ollessa vielä avoinna”, todetaan Hautalan kysymyksessä Euroopan komissiolle.

Nyt komissiolta odotetaan vastausta siihen, edellyttääkö kansalaisten osallistumisoikeus, että olennaiset ympäristövaikutuksia koskevat tiedot saatetaan ajoissa osallisten tietoon. Vastausta vailla on myös kysymys siitä, mihin toimenpiteisiin komissio ryhtyy, jotta YVA-direktiiviä noudatetaan.

– Jos komissio päätyy ratkaisuun, ettei EU-oikeutta ole noudatettu, Suomen viranomaiset joutuvat korjaamaan YVA-menettelyä, Hautala selventää.

Hänen mukaansa komission vastaus voi odottaa lähiviikkoina.

Mitä kuntalaiset haluavat?

Ympäristöasioiden ja ihmisoikeuksien puolustajana tunnettu Hautala perää avointa keskustelua kaivoshankkeesta.

– Ehkä julkisia tilaisuuksia voisi järjestää enemmän. Kuulen poromiehiltä, että on kuultu mutta ei kuunneltu. Mitä kuntalaiset haluavat? Mitä Kolari haluaa olla kymmenen vuoden kuluttua, hän kysyy.

Hautala vertaa kaivoshankkeen arviointia voimakkaasti esillä olevaan ilmastokysymykseen.

– Nyt tehdään päätöksiä, joilla on kauaskantoisia vaikutuksia. Oletko valmis vastaamaan lastenlapsillesi siitä, miten nyt toimit?

Koska kaivosasiat koskettavat ihmisiä molemmin puolin valtakunnanrajaa, yleisöstä ehdotetaan Hautalaa ottamaan asia esille Euroopan parlamentissa ja keskustelemaan aiheesta ruotsalaisten kollegoiden kanssa.

Hautala nyökkää.

”

Ympäristöä koskevat tiedot eivät voi olla salaisia, tämän on vahvistanut Euroopan unionin yleinen tuomioistuin. YVA-menettely puolestaan on outo, kun hanke sai Tukesilta kaivoslain mukaisen luvan, vaikka ely-keskus katsoi ympäristöselvitykset puutteelliseksi.

*Heidi Hautala
Europarlamentaarikko*

Adressi kaivoksen puolesta

Hannukaisen kaivokselle löytyy myös kannatusta. Tammikuussa avatun Tervetuloa Hannukaisen kaivos -nettiaadressin oli tämän lehden mennessä painoon allekirjoittanut 1 328 henkilöä. ”Kaivokset ovat nykyaikaisen elämänmuodon ja hyvinvoinnin perusta”, adressissa todetaan. Aiemmin toisella adressilla kerättiin allekirjoituksia kaivosta vastaan. Viime syksynä luovutetun adressin oli allekirjoittanut reilut 51 000 ihmistä.

– Kysyn heiltä asiasta. Tietenkään tämän ei pitäisi olla europarlamentaarikkojen asia vaan kansanedustajien ja kuntapäätäjien. Kunta on avainasemassa, hän lopettelee tilaisuutta.

Suomi ja Ruotsi saman pöydän ääreen?

Helsingin harmaudesta pohjoiseen saapunut Hautala ihastelee komeaa talvipäivää, kun matka jatkuu Hannukaisen vanhalle kaivosalueelle. Sivukivikasat ovat lumen peitossa ja kumpuilevat mäkinenä ketjuna. Kettu viilettää alas rinnettä mutta huomaa katselijat ja kääntyy takaisin.

Hautala ryhtyy pohtimaan oikeuttaan puuttua kaivosasiaan: eihän hän asu näillä seuduilla.

– Kaivoksen vaikutukset eivät rajaudu vain tänne, ympäristömme on yhteinen. Lohi on tässä pelinappulana, hän poimii

esimerkin.

Matkalla Ruotsin Kaunisvaaraan pysähdytään jäätyneelle Muonionjoelle – tämän jääkannen alla virtaavaan veteen lohet vaeltavat lisääntymään. Pohditaan sitä, kuinka Väylä on perinteisesti yhdistänyt joen molemmin puolin asuvia.

Entä jos keskeiset kuntapäätäjät, tutkijat ja kansalaisryhmät Suomesta ja Ruotsista kokoon tuisivat saman pöydän ääreen, Hautala miettii.

– Mitä jos järjestettäisiin seminaari tai paneelikeskustelu?

Niemelä tukee ajatusta.

– Sen voisi järjestää esimerkiksi elokuussa, kun kesälomat ovat ohi, hän pohtii.

Faktat pöytään ja avointa julkista keskustelua, kuuluu toive. Kuka ryhtyisi järjestämään tapahtumaa?

Johanna

Yllä: Heidi Hautala ja Leif Ramm-Schmidt kiipesivät lumikasan päälle katsomaan Kaunisvaaran kaivosaluetta.

Kaivostapaamisessa paikalliset pääsivät kertomaan mietteitään hankkeesta ja esittämään kysymyksiä Heidi Hautalalle.

Kaunis Ironin ympäristölupa tarkastelussa

Pajalan Kaunisvaaralla rautalmalmia louhiva Kaunis Iron on hakenut uutta ympäristölupaa viime heinäkuussa toimintansa laajentamiseksi. Nykyinen, vuonna 2010 myönnetty lupa on viety Uumajan käräjäoikeuteen, sillä ruotsalaisviranomaiset ovat hakeneet sen osittaista peruuttamista vedoten siihen, että toiminnan harjoittaminen luvan mukaisesti voi vakavasti vaarantaa ympäristön.

Luvassa ei esimerkiksi ole vaati-

muksia päästettävän jäteveden laadulle, määrälle eikä päästöajankohdalle, kemianteollisuuden asiantuntija Leif Ramm-Schmidt kertoo. Käräjäoikeuden päätöksen piti tulla tänä keväänä, mutta Kaunis Iron on pyytänyt päätöksen lykkäystä siihen asti, että uusi ympäristölupa ratkaistaan. Tähän käräjäoikeus on suostunut.

Prosessiin voi mennä kolmesta viiteen vuoteen, Ramm-Schmidt arvioi.

– Uudessa ympäristölupahakemuksessa on vakavia puutteita ja virheitä jätevesien koostumuksen arvioinnissa. Sen vuoksi Kaunis Ironin arvio yhteisvaikutuksesta Hannukaisen kanssa on väärin laskettu.

Ruotsin luonnonsuojeluvirasto (Naturvårdsverket) ja Norrbottenin lääninhallitus (Länstyrelse) ovat Ramm-Schmidtin mukaan tyrmänneet uuden lupahakemuksen.

– Naturvårdsverket katsoo,

ettei rajajokea ja sitä kautta Suomea koskevia dokumentteja vielä kannata edes kääntää suomeksi, sillä ne tulevat viraston mukaan muuttumaan melkoisesti.

– Ruotsin viranomaiset toteavat, ettei Kaunis Iron ole korjannut niitä virheitä, joita yhtiön edeltäjä ja konkurssiin mennyt Northland Resources teki, Ramm-Schmidt jatkaa.

Leif Ramm-Schmidt (vasemmalta), Sakari Niemelä ja Mauri Kuru Muonionjoella. Heidi Hautala otti kolmikosta kuvan.

HALTIAKAMMI & KIVINAVETTA restaurants

REVONTULTEN JA ELÄVÄN TULEN Å LA CARTE -RAVINTOLA HALTIAKAMMI

Olemme avoinna ti-pe klo 17-22.

TERVETULOA HALTIOITUMAAN Hiihtoloman kunniaksi (viikot 8-10) tarjoamme **kaikille lapsille** jäätelöpallon jälkiruoaksi.

Lisäksi lapset syövät puoleen hintaan puolikkaat annokset Å la carte -listalta.

Tarjous koskee 0-12-vuotiaita lapsia.

Varaathan paikkasi ajoissa!

VARAA PÖYTÄ KUUELLE, SAAT ILMAISEN KYIDIN MEILLE SYÖMÄÄN!

Kerää kuuden hengen porukka ja tule syömään Haltiakammiin. Kun teet varauksen, kerro mistä päin Äkäslompola haemme teidät, **MAKSAMME** kyydin meille päin! Tarjoukseen ei voi liittää muita tarjouksia ja voimassa vain etukäteen varattaessa!

VARAA PÖYTÄ

info@haltiakammi.fi tai +358 44 237 46 23

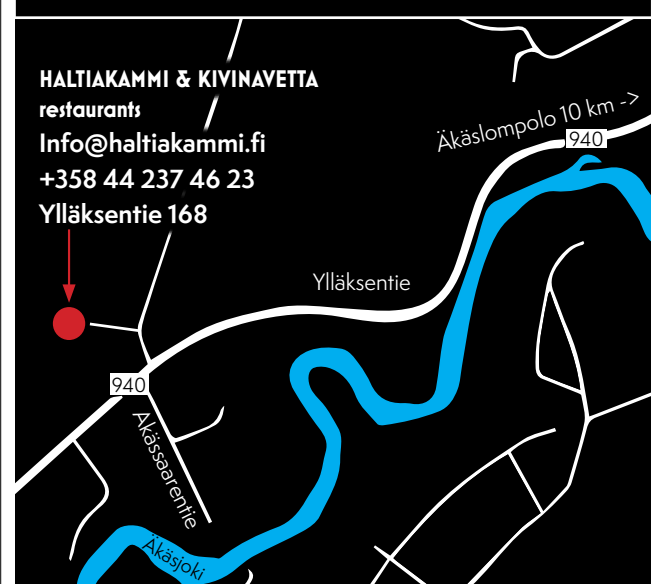
WWW.HALTIAKAMMI.FI

HALTIAKAMMI & KIVINAVETTA
restaurants

Info@haltiakammi.fi

+358 44 237 46 23

Ylläksentie 168

MEMBER **ylläksenravintolat.fi**